

KONU ANLATIMI

FİİLİMSİ: Fiillere getirilen birtakım eklerle oluşturulan; fiillerin isim, sıfat, zarf şeklini yapan sözcüklere fiilimsi denir.

SIFAT-FİİL (ORTAÇ)

Fiillere getirilen "-an (-en), -ası (-esi), -maz (-mez), -ar (-er / -ır / -ir / -r), -dik (-dik / -duk / -dük), -acak (-ecek), -mış (-miş / -muş / -müş)" ekleriyle yapılır. Bu ekleri, aklımızda daha kolay kalması için "ANASI MEZAR DİKECEKMİŞ" şeklinde kodlayabiliriz.

ÖRNEK: Çalışan insan her zaman başarılı olur.
Kırılan ayaklarıyla hayvana tekme savurdu.

<< Bazı sözcükler, sıfat-fiil eklerini alarak kalıcı isim olur. Fiilimsi özelliğini kaybeder.

ÖRNEK:

Kısa yakacak hazırlamak için ormana gittiler.
Dolmuş bir durak sonra bozuldu.

<< Kelimeler olumsuz yapılabiliyorsa fiilimsidir, olumsuz olmuyorsa fiilimsi değildir.

Ağacın kırık dalları temizlendi.

Kırmayık olumsuz olmadığı için fiilimsi değil sadece sıfattır.

Ağacın kırılmış dalları temizlendi.

Kırılmamış olduğu için sıfat fiil (fiilimsi) özelliği vardır.

<< Kimi zaman sıfat - fiiller çekimli fiillerle karıştırılabilir. Karıştırmamak için sözcüğün yüklem görevinde mi yoksa sıfat görevinde mi kullanıldığına bakmalıyız.

ÖRNEK:

Tutmaz dizlerim hep ağrıyor. "-mez, -maz" = Sıfat Fiil
Bu dizi kesinlikle tutmaz. "-mez, -maz" = Kip (zaman)
Eki

<< Sıfat - fiiller niteledikleri isim düştüğünde onun yerine geçerek bir isim gibi kullanılırlar yani adlaşırlar. Sıfat-fiiller adlaştırmış sıfat olsa bile fiilimsi sayılırlar.

ÖRNEK:

Geziden dönen öğrenciler salona geçsin.
Sıfat fiil isim

Geziden dönenler salona geçsin.
Sıfat fiil (adlaştırmış sıfat)

İkinci cümlede öğrenciler kelimesi düşerek sıfatın isim bölümü yazılmamıştır ve adlaştırmış sıfat oluşturmuştur ama özellik olarak hala bir fiilimsidir.

ALİŞTIRMA

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki cümlelerde yer alan sıfat fiilleri bulunuz ve yuvarlak içerisine alınız.

Dönülmez bir yolun eşiğindeyiz şimdi.

İnanılır olaylar değil bize anlattıkların.

İki gündür aramadık yer bırakmamışlar.

Sararmış yapraklar çimlerin üzerine dökülmüş.

Kazada yaralanan işçiler hastaneye kaldırıldı.

Çözülen soruların doğru yanlış yüzdelerini hesaplayın.

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin sıfat fiil mi yoksa çekimli fiil mi olduklarını altlarına yazınız.

Mutlaka koşar her sabah gün doğumunda.

Koşar adımlarla hedefimize doğru ilerledik.

Gelecek yıl şampiyon olmak için gerekeni yapacağız.

Haftaya gelecek internetten sipariş ettiğimiz eşyalar.

En sevdiğim gömlek yırtılmış orman gezisinde.

Yırtılmış kumaşlardan minder yapmıştık.

Öğütülmüş buğdayın unuyla güzel bir ekmek yaptık.

Elimizdeki mısırların yarısı öğütülmüş.

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki cümlelerde adlaştırmış sıfatlarda yer alan fiilimsileri bularak daire içine alınız.

Bizi güçlü kılan yaşadığımız olaylardır.

Soru işareti koyduklarım çözilemeyen sorulardır.

Yapılan hatalar, başarılanların üzerini kapatamaz.

Çalışan işçiler taşınmışları sayarak işaretlesinler.

Boyanacakları görünecek bir yere yerleştirdik.

ETKİNLİK

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki metinde yer alan sıfat fiilleri bularak alttaki alana yazınız. (7 tane bulunmaktadır.)

Sabah erkenden uyananlar bu doğanın güzelliğini daha iyi anlarlar. Ötüşen kuşların, sislerle kaplanmış tepelerin, bulunmaz zevkini tadarlar. Görülesi yerlerden biridir yaylalar, bilindik doğa manzaralarından farklı olarak, beğenilecek bir doğal yaşam ortamı sağlamaktadır.

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki altı çizili kelimeleri sıfat fiil, çekimli fiil, adlaşmış sıfat fiil, kalıcı isim olarak ayırarak altlarına yazınız.

Çocuk elindeki sodaya için açacak arıyordu.

Vatani koruma topraklarında yaşayanların görevidir.

Buzlanmış yollarda dikkatli araç kullanmalıyız.

Olaylardan bunalmış, onun için de buraya gelmiş.

Sabah erkenden dolmuş ile gideceğim.

Ödenecek elektrik faturalarını bana verir misiniz?

Beğendiğini almak için mağazaya tekrar gitti.

Bundan sonra çektığımız sıkıntılar son bulacak.

İmam camide kullanılsın diye iki çekecek aldı.

Bir insan verdiği sözü mutlaka yerine getirmelidir.

Kendi okuduklarını okumaları için verdi.

TEST

1. "Akacak kan damarda durmaz." atasözündeki fiilimsiyle aynı türden olan fiilimsi, hangisindedir?

- A) Ödevlerini bitirmeden odandan ayrılma.
- B) Konuyu anlatınca teşekkür etmeyi unutma.
- C) Çocuk, oyuncakları verilince mutlu oldu.
- D) Soğuk günler için yakacak odun bulmuşlardı.

2. Hangi cümlede altı çizili sözcükteki "-miş" eki farklı bir görevde kullanılmıştır?

- A) Maçtan sonra kirlenmiş formaları kirli sepetine attı.
- B) Alışılmış olaylar bir yerde sürekli olarak olanlardır.
- C) Selden sonra kesilmiş köye gelen içme suyu.
- D) Fırınlanmış çömlerler erken alınınca çatlamış.

3. Hangisinde adlaşmış sıfat yoktur?

- A) Parayı veren, düdüğü çalar.
- B) Veren el alan elden üstündür.
- C) Çok gezen mi bilir çok okuyan mı?
- D) İhanet edenin, hali nice olur?

4. Hangisinde sıfat fiil bulunan sözcük adlaşmış sıfat değildir?

- A) Vapurdan suya atlayanlar tehlikeyle karşılaşıyorlar.
- B) İyiliği bilmeyenlerden uzak durmak gerekir.
- C) Geçmiş günleri hatırladıkça mutlu oluyoruz.
- D) Olmazı mümkün kılmaya çalışıyorlardı.

5. Hangisinde altı çizili sözcük sıfat-fiil (ortaç) değildir?

- A) Çalışkan insanlar başarıya mutlaka erişirler.
- B) Boşa harcanan zaman gerçek kaybediştir.
- C) Onarılmış geçen hafta bıraktığımız araba.
- D) Utanmaz davranışlarıyla kişiliğini bitiriyor.

6. 'dık, dik' ekinin eklendiği kelime aşağıdakilerden hangisinde çekimli fiil yapmıştır?

- A) Toplantıda tanıdık kimse göremedim.
- B) Destekçi bulmak için çalmadık kapı bırakmadı.
- C) Bu konuda söylemedik söz bırakmamış.
- D) Olanları duymadık demeyin, diyordu.

7. Aşağıdaki atasözlerin hangisinde sıfat-fiil yoktur?

- A) Çıkmadık candan ümit kesilmez
- B) Akacak kan damarda durmaz.
- C) İşleyen demir ışıldar.
- D) Gün doğmadan neler doğar.